

El paper del turisme a l'espai rural

El paper que en el futur ha de tenir l'espai rural en el nou context comunitari determina que les activitats agràries tradicionals i, fins ara, pràcticament exclusives, s'hauran d'anar complementant amb altres funcions de protecció del paisatge tradicional i del medi ambient i en la promoció d'activitats productives diferents a les agràries.

En coherència amb aquest principi, els fons estructurals desplegats per la CE conceben el desenvolupament rural com una responsabilitat multisectorial, i promouen les actuacions de diversificació de les economies agràries, la protecció i conservació del medi ambient i l'entorn rural i el foment de les inversions turístiques i artesanals.

Entre els objectius que persegueixen algunes d'aquestes mesures, la CE destaca el següent «És necessari mantenir un nombre suficient d'agricultors a les terres, és l'única manera de preservar el medi ambient, un paisatge mil·lenari i un model d'agricultura que és l'expressió d'un model de societat» (Comissió de les Comunitats Europees 1991).

El turisme i les activitats de lleure donen -i poden donar molt més en el futur- un sentit econòmic directe als es-

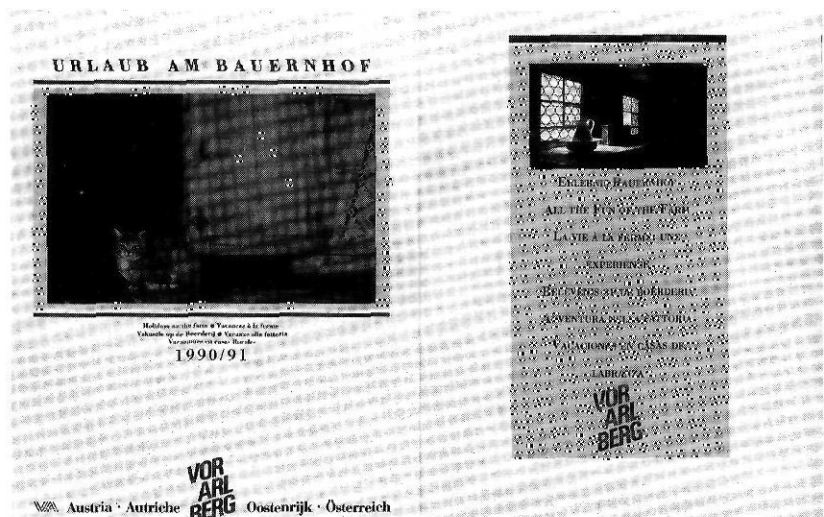
forços de creació, protecció i gestió del paisatge rural, ja que el converteixen en un recurs bàsic per a l'atracció de visitants, els quals injectaran rendes addicionals als espais rurals a través de les despeses en béns i serveis (J. Cals, 1993).

Les activitats turístiques en espai rural contemplen en un sentit ampli, tota l'oferta d'activitats (d'allotjament, restauració, recreació, etc.) posades al servei d'una demanda que té com a principal motivació el poder gaudir dels valors més específics del món rural, és a dir, el contacte amb la cultura rural, el coneixement del seu patrimoni, la contemplació del paisatge i la natura, etc. Podríem definir doncs el concepte de turisme rural, com a qualsevol tipus d'aprofitament turístic en espai rural sempre que compleixi les següents limitacions:

- que es tracti de turisme dispers
- que sigui respectuós amb el patrimoni natural i cultural
- que impliqui la participació activa de la població local
- que mantingui les activitats tradicionals del medi, fugint del gegantisme, i del monocultiu turístic.

De manera complementària a les modalitats turístiques convencionals (hotels familiars, càmpings, albergs, restaurants) s'han desenvolupat en el món rural altres ofertes que s'integren directament a les explotacions agrícoles i que són considerades una activitat complementària per a l'agricultor. Aquest tipus de desenvolupament turístic es coneix com a agroturisme (residències-casa de pagès, càmpings-masia, etc.).

No obstant això, en l'actualitat el nombre d'activitats turístiques en el medi rural és molt important i desborda els límits esmentats. Així, a més de

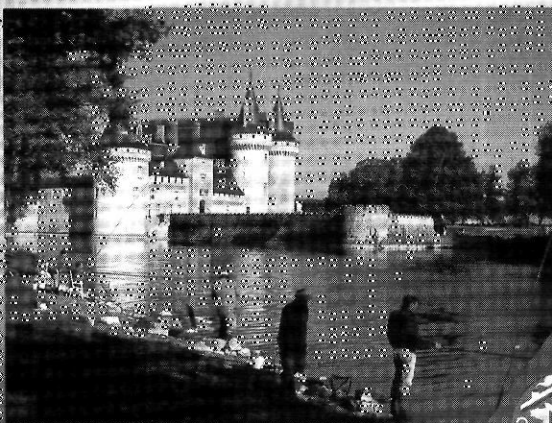
JOSEP CAPELLÀ I HEREU

VACANCES EN GÎTES DE FRANCE

LOCATIONS • CAMPAGNE - MER - MONTAGNE

Loiret

1993

VAL DE LOIRE

L'oferta turística convencional de l'agroturisme, s'han generat molts altres tipus d'ofertes vinculades a un interès temàtic dels quals a títol d'exemple, podem esmentar els següents:

- turisme d'aventura («rafting», canoe-kayak, etc.)
- turisme eqüestre
- cicloturisme
- senderisme o turisme de muntanya
- turisme de neu
- turisme ecològic
- turisme cinegètic, etc.

En realitat, podem entendre, doncs, el turisme rural com un conjunt d'activitats turístiques alternatives al turisme més convencional i al turisme de masses, que es desenvolupa en l'espai rural.

En molts casos el desenvolupament del turisme en espai rural no necessita uns recursos d'un valor extraordinari, sinó que el que és important és que incorpori un «valor afegit» que el doni a conèixer com a una oferta singular, la qual cosa significa que en termes generals, la major part del nostre espai rural és susceptible de desenvolupar una activitat d'aquest tipus.

Una de les virtualitats més importants del turisme en espai rural, especialment de l'agroturisme, és que l'oferta d'allotjament generada no solament aprofita l'habitatge rural existent que té un baix impacte ambiental, sinó que

col·labora a la seva rehabilitació. En aquest sentit, s'instrumenten, per part de les administracions, programes d'ajuts econòmics i financers per al seu desenvolupament.

Evolució del turisme rural

L'evolució del turisme en espai rural ha estat en el nostre país molt poc significatiu si ho comparem amb la major part dels països europeus, en els quals prop del 40% del mercat de vacances (a l'interior del país i estranger) es desenvolupa en espai rural (camp + muntanya) (Los europeos y las vacaciones European Omnibus Survey, July 1986).

Un dels aspectes més significatius de l'evolució de la demanda de turisme en espai rural ha estat el canvi sofert en el perfil dels tipus de clientela. S'ha pasat d'un turisme urbà, d'origen rural, que es

desplaçava a les seves poblacions d'origen per passar-hi les vacances, a un nou tipus de clientela de major poder adquisitiu, que escull aquests destins per poder descobrir nous horitzons i donar un major contingut al seu viatge de vacances. En aquest cas, el grau d'exigència és molt superior tant a nivell de serveis com de les activitats a realitzar durant la seva estada.

Les comunitats autònomes de Navarra i País Basc han realitzat sondeigs d'opinió als clients de les seves xarxes d'allotjament d'agroturisme o de turisme rural que ens poden servir per determinar el perfil d'aquest segment de demanda. En ambdós casos, els resultats obtinguts són molt similars. Es tracta en un gran percentatge, de parelles joves, amb estudis superiors, procedents de les ciutats més industrials del país (Barcelona, Madrid, etc.). L'estada mitjana és de 3 a 5 dies i el grau de satisfacció aconseguit durant la seva estada és molt elevat, per la qual cosa pensen repetir aquests tipus d'experiències. El motiu principal d'elecció d'aquest tipus d'ofertes turístiques és perquè la zona els atrau, busquen llocs tranquils, volen contactar amb el medi rural i també pel preu. La major part dels entrevistats s'havien allotjat per primer cop en un establiment d'aquest tipus.

Experiències comparades

L'oferta turística en espai rural en els països europeus és molt àmplia i diversa. França és el país que ha tingut un desenvolupament més important del turisme rural, tant a nivell d'organització i estructuració de l'oferta com per la capacitat de creació i comercialització de «marques comercials» i de «productes turístics» que integren en un sol «paquet» l'allotjament i la realització d'activitats complementàries específiques (senderisme, rutes a cavall, etc.).

A Itàlia, el desenvolupament de l'agroturisme ha estat molt important, a causa de l'impuls que li han donat les organitzacions agràries, que han promogut associacions per al seu desenvolupament.

Un altre exemple són Alemanya i Àustria, en què l'agroturisme ha aconseguit un nivell de desenvolupament i de control de la qualitat dels productes oferts molt important, mitjançant la promoció de «marques comercials» gestionades per les pròpies associacions de promotors d'aquesta modalitat d'allotjament.

– Nuclis de turisme rural, basats en una experiència de rehabilitació del patrimoni arquitectònic per a la seva utilització turística i gestionat pels habitants de la zona. L'exemple més important és a Astúries (Taramundi) i les viles turístiques que ha promogut a Andalusia l'Agència del Medi Ambient (Bubiòn, Cazorla, etc.).

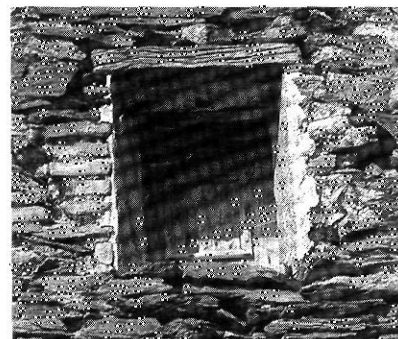
– Agroturisme, desenvolupat principalment a Catalunya, País Basc i Balears, com a forma de complementar les rendes agràries principalment en zones de muntanya.

– Xarxa d'allotjament en cases rurals, basades en la creació d'infraestructures d'allotjament en les cases dels autòctons. Aquest model s'ha desenvolupat principalment a Navarra, Cantàbria, Galícia i Aragó.

– En altres comunitats autònomes s'han desenvolupat iniciatives d'àmbit més localitzat. Aquest és el cas de la Sierra Norte de Madrid, la fundació Sol-Hachuel a la província de Burgos, o bé la Cooperativa de Turisme Rural de Montejo de la Vega, a Valladolid.

Els programes més existents són els que des del seu inici s'han considerat com a projectes globals de desenvolupament en els quals es contempla des de la definició del producte, l'assessorament en la seva aplicació i la promoció, la formació dels agents implicats i la creació d'estructures de comercialització ben estructurades. Aquest és el cas del País Basc i de Navarra.

Josep Capellà és tècnic en Empreses i Activitats Turístiques.

Finalment cal destacar entre d'altres, l'experiència realitzada a Grècia de promoció de cooperatives agroturístiques femenines, com a una iniciativa de foment del treball de la dona en el món rural.

Malgrat el retard del nostre país en el desenvolupament del turisme rural, motivat principalment per l'atenció prioritària que fins ara s'ha donat al turisme de sol i platja, aquesta activitat es va desenvolupant amb força en aquests últims anys i es constata una evolució molt positiva de la demanda. Tot i que des dels anys 60 hi han hagut programes d'ajuts per al turisme rural des de l'Administració Central, ha estat en aquests últims anys que el desenvolupament ha començat a prendre cos, sobretot en la modalitat d'agroturisme, turisme ecològic i turisme d'aventura.

L'Administració autonòmica ha tingut en aquest cas un paper destacable, en promoure programes d'ajuts econòmics i financers per al seu desenvolupament i programes d'ordenació de l'oferta.

Però el desenvolupament del turisme rural no ha estat homogeni en el conjunt de l'estat, sinó que hi ha hagut diferents models de desenvolupament, que es poden catalogar de la següent manera:

BIBLIOGRAFIA

- BARDON, E. (1982): «El turismo rural en España. Algunas iniciativas públicas». Estudios Turísticos, núm. 24.
- BARDON, E. (1990): «Consideraciones sobre el turismo de España y medidas de desarrollo». Estudios Turísticos, núm. 108.
- CALS, J.; CAPELA, J.; VAQUE, E. (1993): El turismo en el desarrollo rural. Inèdit.
- COMISIÓN DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (1991): Evolución y futuro de la PAC. Documento de Reflexión de la Comisión COM (91) 100 final. Brusel·les.
- EUROPEAN OMNIBUS SURVEY (1986): Les Européens et les vacances. Servicio de Turismo de la Dirección General de Transportes de la Comunidad Europea. Brusel·les.
- GROLLEAU, H. (1987): Le tourisme rural dans les 12 Etats membres de la Communauté Economique Européenne. Comisión de las Comunidades Europeas. Dirección General de Transportes. Brusel·les.
- GROLLEAU, H. (1991): «Seminario Internacional sobre turismo rural. España y la experiencia europea». Estudios Turísticos, núm. 110.
- THR (1992): Turismo rural. Plan de formación técnica en turismo rural. Inèdit. Secretaría General de Turismo. Madrid.

A-6943 Rietensberg
781 m
Hans-Gworg Hartmann
Niernis 83
Tel. (0)55136144
WO: 1/10r 5 Pers. 1 DZ 1 DRZ D/WC
KB, EH, TV, A, A, FR, EFR, J
P, F, A, G, B, M
Preise: Sommer 300 Winter 350
WO

A-6946 Schwarzenberg
1272 m
Christl Stägl
Schwand 10
Tel. (0)5519363
ZF: 1 DZ 1/3 B, KE, 1/2B, ZH, A, A
EFR, EF
WO: 1/10r 4-5 Pers. 3 DZ, FL, B/WC
D/WC, YB, Z, ZH, FR, EFR
P, A, G, B, M
Preise: Sommer 150 Winter 180
WO: 440 680 480 920

A-6943 Rietensberg
781 m
Hedwig Raid
Niernis 78
Tel. (0)5513/8547
WO: 1/10r 5 Pers. 1 DZ 1 DRZ D/WC
KB, 1/2B, EH, A, FR, EFR
P, F, A, G, B, M
Preise: Sommer 350 Winter 360
WO

A-6987 Schwarzenberg
700 m
Xaver Metzler
Hof 22
Tel. (0)55126307
WO: 1/10r 5-8 Pers. 1 EZ, 3 DZ, B, WC
EH, KB, 1/2B
WO: 1/10r 5-8 Pers. 2 EZ, 2 DRZ, B
WC, Be, EH
P, F, A, G, B, M
Preise: Sommer 180 Winter 200
WO: 350 580 400 580 580 700